

ROZHOVOR

**Rozhovor se starostou
Zdravého města Litoměřice
Mgr. Ladislavem Chlupáčkem**

Při prevenci průmyslových rizik je důležitá spolupráce s občany

Nedávno slavila Země svůj svátek a Litoměřice v tento den hostily mezinárodní konferenci. Můžete říci, čeho se týkala a proč se konala právě v Litoměřicích?

Město Litoměřice sousedí s Lovosicemi, sídlem chemického průmyslu – továrnami Lovochemie Lovosice, a. s. (největší výrobce hnojiv v České republice) a Glanzstoff-Bohemia, a. s. (výrobce viskóзовého vlákna). Proto byla pro nás nabídka hostit tuto mezinárodní konferenci, která se zaměřuje na aplikaci principů předběžné opatrnosti, prevence a participace v oblasti průmyslových rizik, velmi přínosná, a jako Zdravé město jsme ji rádi využili. Setkání iniciovalo italské město Seveso, které před dvaatřiceti lety postihla chemická katastrofa, při které došlo k úniku dioxinů z místní továrny. Obyvatelstvo nebylo tenkrát o havárii informované a teprve po deseti dnech se lidé dozvěděli, co se stalo. Společně s kolegy ze Sevesa a řadou místních institucí jsme diskutovali u „kulatého stolu“ o tom, jak podobné nehodě u nás zabránit. Víme, že technická zabezpečovací opatření jsou na vysoké úrovni, ale stoprocentně nemůžeme vyloučit nic. A proto jsme se také přímo na místě dohodli, že uskutečníme společné cvičení integrovaného záchranného systému při simulované havárii a vyzkoušíme si, jak dobře jsme všichni, včetně našich obyvatel, připraveni.

Které další akce proběhly na Den Země v Litoměřicích?

V Litoměřicích tradičně zaměřujeme kampaň Den Země hlavně na děti a mládež. Po dobu celého měsíce dubna proběhla asi desítky akcí, jako například Pojďte s námi za zvířátky, Den Země v Rozmarýnu, Ekofilm, Galerie plná květů atd. Letos jsme poprvé našim obyvatelům nabídli možnost bezplatně odevzdat vyzkoušené domácí elektrospotřebiče přímo na Mírovém náměstí v centru města. S ekologickou osvětou pro letošní rok však ještě zdaleka nekončíme, hned na červen chystáme oblíbenou akci pro rodiče s dětmi – Procházka po Zemi.

Litoměřice jsou známy pro své aktivity v oblasti šetrné energetiky, zejména využívání obnovitelných zdrojů energie. Jde radnice samotná příkladem také v jiných oblastech, např. v třídění a recyklaci odpadů apod.?

Radnice kromě instalací solárních systémů a tepelných čerpadel v budovách v majetku města zavádí v rámci úřadu také separaci odpadu na papír, plasty a drobný elektroodpad.

TÉMA MĚSÍCE: „DEN ZEMĚ 2008“

Ochrana životního prostředí je hlavním tématem kampaně Den Země již od roku 1970, kdy se tento svátek slavil 22. dubna v americkém San Francisku poprvé. Ani dnes neztratil apel na nutnost šetrného přístupu k životnímu prostředí nic na své aktuálnosti, neboť negativní důsledky lidské činnosti na Zemi stále trvají. Myšlenka oslav Dne Země již od počátku spočívá také v poukazování na možné alternativy spočívající v šetrnějším přístupu k životnímu prostředí mimo jiné v oblasti recyklace odpadů, využívání obnovitelných zdrojů energie či snížení emisí škodlivin v ovzduší. Při oslavách Dne Země dochází k propojení globálních témat, jako je ochrana klimatu, s tématy lokálními, třeba v podobě sázení stromů či sběru starého papíru. V České republice se Den Země slaví od roku 1990. I letos se konala řada akcí ve Zdravých městech, obcích a regionech, celkem se zapojilo 36 členů NSZM. Program oslav byl tradičně pestrý, od poradenství k úsporám energie v domácnostech až po úklid obcí nebo čištění studánek. Lidé se v průběhu celého dubna mohli přímo zapojit do aktivit, které napomáhají zlepšení životního prostředí v daném místě. Pro děti byly připraveny zábavné hry na téma poznávání a ochrany přírody.

Do kampaně se letos zapojili tito členové NSZM: *Adamov, Bولاتice, Boskovice, Brno, Hlučín, Hodonín, Chrudim, Jihlava, Jilemnice, Kopřivnice, Kroměříž, Křižánky, Kuřim, Litoměřice, Lomnice nad Popelkou, Mladá Boleslav, Moravská Třebová, Orlová, Poděbrady, Praha – Libuš a Písnice, Prostějov, Přeštice, Strakonice, Říčany, Štětí, Tábor, Telč, Třebíč, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Ústí nad Labem, Varnsdorf, Velké Meziříčí, Vsetín, Mikroregion Dražanská vrchovina a kraj Vysočina.*

NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST ČR Téma: Udržitelná energetika

DEN ZEMĚ PŘIPOMÍNÁ OBYVATELŮM CELÉ PLANETY NUTNOST OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Oslavy Dne Země probíhaly i letos po celém světě s důrazem na problematiku globální změny klimatu. V České republice probíhají aktivity ke Dni Země během celého jarního období. Ministerstvo životního prostředí již podruhé podpořilo desítky akcí a programů v rámci zastřešující kampaně Jaro pro Zemi.

Globální klimatické změny jsou tématem číslo jedna

Tradice mezinárodního svátku životního prostředí sahá do roku 1970, kdy americký senátor Gaylord Nelson za podpory dalších politiků inicioval kampaň na podporu obnovitelných zdrojů, recyklace materiálů a omezení škodlivin v ovzduší. Cílem kampaně bylo podpořit veřejný zájem o problematiku životního prostředí a zapojit toto téma do politické diskuze. Historicky prvního Dne země se 22. dubna 1970 zúčastnily milióny amerických občanů, zejména studentů. K americké tradici se postupně přidaly další státy a v roce 1990 byly uspořádány akce ke Dni Země na 3600 místech světa s účastí téměř 200 miliónů lidí, což učinilo z těchto oslav největší veřejností organizovanou aktivitu v historii.

V posledních letech se stává stále aktuálnějším tématem ochrana světového klimatu, a proto se i letošní světový Den Země zaměřil právě na důsledky globální klimatické změny. Pod heslem „Call for Climate“ jsou během kampaně občany vyzýváni zástupci zákonodárných sborů k přijetí opatření k ochraně světového klimatu. Den Země 2008 byl celosvětově největší ve své historii, do kampaně Call for Climate se zapojily stovky miliónů lidí na celém světě. Podrobnosti o celosvětové klimatické kampani naleznete na stránkách <http://ww2.earthday.net/callforclimate>.

Ministerstvo životního prostředí zastřešuje aktivity ke Dni Země v České republice

V České republice probíhá každoročně v rámci oslav Dne Země řada akcí zaměřených na úspory energie v bydlení a stavebnictví, recyklaci odpadů, sázení stromů či úklid veřejných prostranství. Do aktivit ke Dni Země se zapojují města, obce, neziskové organizace i zástupci privátního sektoru. Ministerstvo životního prostředí letos již podruhé vyhlásilo zastřešující kampaň **Jaro pro Zemi**, jejímž cílem je pomocí propagace desítek akcí konaných v České republice přilákat pozornost veřejnosti k tématu ochrany životního prostředí. Kampaň Jaro pro Zemi začala 21. března a končí Světovým dnem životního prostředí 5. června. Součástí Jara pro Zemi byl i **Týden udržitelného rozvoje**. Během oficiálního ukončení kampaně budou také předány Ceny Josefa Vavrouška, udělované Nadací Partnerství a Nadací Charty 77.

DOBRÁ PRAXE

Den Země je příležitostí k ekologické osvětě i praktickému úklidu ve městech a obcích

Již tradičně se během kampaně Den Země ve Zdravých městech, obcích a regionech sází nové stromy, uklízí veřejná prostranství i přírodní lokality. Také letos se konaly přednášky a besedy k tématu ochrany životního prostředí, úspor energie, třídění a recyklace odpadů. Pro děti byla připravena setkání se zvířaty i výtvarné a vědomostní soutěže. Do kampaně se jako zastřešující organizace zapojil také Zdravý kraj Vysočina, který podpořil ze svého dotačního programu aktivity Zdravých měst a obcí na svém území.

V rámci oslav Dne Země v Chrudimi byl vytvořen nový český rekord v podobě nejdelšího řetězu z kroužků z víček PET lahví, který po jejich spojení měřil 2 500 metrů.

V souvislosti s oslavami Dne Země v celé České republice probíhaly akce související s úsporami energie při běžném provozu obytných domů i celých obcí. Během oslav Dne Země 22. dubna ve Zdravém městě **Chrudim** na Resselově náměstí byly vyhlášeny výsledky výtvarné soutěže pro děti z mateřských škol a žáky základních škol na téma „Šetříme Zemi, spojíme energii, využíváme obnovitelné zdroje“. Součástí programu Dne Země byla také nabídka poradenství v oblasti úspor energie společnosti Ekowatt, která zahrnovala informace o úsporných opatřeních v bytových a rodinných domech i o zásadách výstavby nízkoenergetických domů. Dne 29. dubna uspořádalo ve Zdravém městě **Jihlava** místní Ekoinfocentrum v budově Krajského úřadu kraje Vysočina seminář s názvem „Pasivní domy – bydlení současnosti“. Aktuální trendy nízkoenergetického

stavebnictví byly na programu oslav Dne Země ve Zdravém městě **Mladá Boleslav**, kde se uskutečnil 23. dubna ve spolupráci s Ekocentrem Zvoneček Vrané nad Vltavou seminář na téma „Pasivní domy – domy budoucnosti“. Od 1. do 21. dubna byla v Městské knihovně Zdravého města **Kuřim** k vidění putovní výstava IMAGINE, která představuje perspektivy využívání energie v evropských městech a ukazuje, jak lze předcházet negativním dopadům klimatických změn.

Putovní výstava o využívání energie v evropských městech byla k vidění v Kuřimi.

Kampaň Den Země přináší Zdravým městům a obcím nové stromy a uklizené okolí

V Bolaticích proběhl 24. dubna za účasti mladých lidí úklid a výsadba nových stromů.

Ve Zdravém městě **Brno** proběhla v rámci Brněnských dnů pro Zemi v Knihovně Jiřího Mahena dne 24. 4. přednáška náměstka primátora Mgr. Martina Andera, PhD. na téma „Obnova městských parků a veřejné zeleně“. O den dříve se uskutečnila v Bílém domě na Žerotínově náměstí veřejná diskuse s odborníky pod názvem „Jak se čistí brněnská přehrada“. Zdravé město **Hodonín** uspořádalo 25. dubna již tradiční Velký úklid slepého ramene řeky Moravy, zakončený táborákem a rozdáním odměn těm, kdo přiložili ruku k dílu. Ve Zdravé obci **Křižánky** uklidili žáci základní školy 22. dubna turistickou trasu Česká Cikánka – Křižánky a o den později společně s dalšími

dobrovolníky uklidili také centrum obce. Ve Zdravém městě **Říčany** proběhl ve spolupráci s Okrašlovacím spolkem během dvou dubnových sobot úklid Lázeňské louky v centru města. Akce se zúčastnilo více než 30 občanů, z toho více než polovina dětí. Úklidová akce proběhla také ve Zdravé obci **Bolatice**. Místní občané čistili příkopy, cesty, potoky a veřejná prostranství, obnovili studánku v Důlku a u Velkého kamene. V Ratibořské ulici bylo vysazeno 27 lip a v přílehlých místech ještě další stovky stromů. Občané Zdravého města **Strakonice** se podíleli na čištění lesa v Novohradských horách, proběhl také druhý ročník Otvírání studánek na Strakonicku. Odbor životního prostředí MěÚ Strakonice se podílel také na realizaci projektu „Od pramene k ústí aneb Řeky, říčky, potoky“. Ve Zdravém městě **Uherský Brod** proběhl 19. dubna v rámci kampaně „Uklidme svět“ úklid potoka Nivnička. Do této kampaně se zapojilo také Zdravé město **Ústí nad Labem**, kde na 70 dobrovolníků uklízelo okolí Dobětického potoka. Velký úklid měli na programu rovněž žáci základní školy v Hlavní ulici v Ústí nad Labem – Mojžíři. Členové jezdeckého oddílu ve Zdravé městské části **Praha-Libuš a Písnice** vyměnili pro tentokrát uzdy za hrábě a smetáky a pustili se do úklidu okolí ulice Zátoňské. V Mateřském centru Kuřátko zase uspořádali akci „Kvetoucí minizahrádka“, při níž děti s rodiči osázeli truhlíky květinami. Také ve Zdravém mikroregionu **Drahanská vrchovina** začali s jarním úklidem a sběrem odpadků, se kterým pomohli žáci základní školy Habrovany. V kulturním domě v Drnovicích proběhla 17. dubna přednáška zahradní architektky Markéty Flekalové na téma „Zezeň ve venkovských obcích“, spojená s návštěvou zámeckého parku.

V rámci akce „Uklidme svět“ byl během Dne Země v Uherském Brodě vyčištěn potok Nivnička.

Správné nakládání s odpadem pomáhá celé Zemi i místu, kde žijeme

Jak správně recyklovat, se mohli dozvědět účastníci diskuse ve Zdravém městě **Vsetín**, kterou pořádalo Rodinné a mateřské centrum dne 25. dubna. Na otázky účastníků diskuse odpovídal pracovník Technických služeb Vsetín. Co se děje s odpadem, který vytrídíme a odevzdáme do sběrného dvora, zjistili obyvatelé Zdravého města **Varnsdorf**, kteří navštívili Den otevřených dveří v EKO servisu Varnsdorf. Besedy o třídění odpadu, o jeho vlivu na životní prostředí a na ekonomiku města probíhají v květnu ve Zdravém městě **Adamov**. Nápady či připomínky občanů budou dále využity pro plánování a zlepšování v komunální sféře. Zdravé město **Přeštice** uspořádalo den otevřených dveří v místní čistírně odpadních vod. V rámci úklidu obce byly občanům v termínu od 14. do 25. dubna k dispozici ve sběrném dvoře kontejnery na veškerý odpad. Pro letošní rok připravují v Přešticích zavedení **systému třídění bioodpadu**. Tomuto tématu bylo věnováno i dubnové diskuzní fórum na webu města.

Děti, které přišly oslavit Den Země do Panské zahrady ve Vsetíně, si mohly vyzkoušet hru netradiční hudební nástroje vyrobené z různého odpadového materiálu.

Z výsledku vyplývá, že 79% hlasujících má v úmyslu bioodpad třídit. Ve Zdravém městě **Litoměřice** probíhala již od 5. března série přednášek pro děti o třídění odpadu pod heslem „Chceme také pomáhat Zemi – Třídíme odpad“. Celý měsíc duben pak probíhala akce zaměřená na sběr hliníkových obalů s názvem „Hliníková zeměkoule“. Děti a maminky z Mateřského centra vytvořily z nasbíraných obalů na konci měsíce Hliníkovou zeměkouli, kterou poté odevzdaly na sběrné místo. Ke Dni Země uspořádala knihovna ve Zdravém městě **Moravská Třebová** v zámeckých arkádách Dětský bleší trh. Děti tu se souhlasem rodičů prodávaly nebo vyměňovaly své vyřazené hračky, sportovní potřeby, knihy, sbírkové předměty nebo vlastní výrobky. Dětské výrobky z odpadových a ekologických materiálů byly k vidění na akci s názvem „Ekovystava aneb Slunce svítí pro všechny“ ve Zdravém městě **Kopřivnice**. Dne 25. dubna byly u kulturního domu k vidění pestrobarevné výrobky vytvořené dětmi ve školních družinách a mateřských školách. Ve Zdravém městě **Třebíč** proběhl již 5. ročník akce s názvem „Ať se město zelená aneb Kdo netřídí, neskáče“. Odměnou pro děti, které přinesly s rodiči na náměstí starý papír k recyklaci, byla možnost zaskákat si v nafukovacím hradu. Na Masarykově náměstí ve Zdravém městě **Uherské Hradiště** vyrostlo během Dne Země **papírové město** převážně z ruliček určených k recyklaci. Výtěžek z odevzdaného papíru byl předán Záchrané stanici volně žijících živočichů v Buchlovicích.

Děti z mateřských škol v Kopřivnici vystavily své výrobky z odpadových materiálů před kulturním domem v rámci akce „Ekovystava aneb Slunce svítí pro všechny“.

Poznání přírody a šetrné využívání přírodních produktů jsou základem ochrany životního prostředí

Před tím, než bude papír zrecyklován, může ještě posloužit jako dobrý stavební materiál, tak jako tomu bylo na Den Země v Uherském Hradišti.

Již tradiční vycházková trasa s poznávacím programem a šesti stanovišti byla připravena pro děti ve Zdravém městě **Jilemnice**. V zámeckém parku byl slavnostně zasazen jilm, jakožto symbol města. Účastníci akce dostávali také semínka lnu, který byl v kraji tradiční zemědělskou plodinou. Dětské účastníky oslav Dne Země ve Zdravém městě **Orlová** čekal program se 14 interaktivními činnostmi, zahrnujícími modelování z vosky, ukázky vegetariánských pokrmů, ochutnávku biopotravin, zpracování ovčí vlny, předení na kolovratu nebo určování živočichů. Zdravé město **Tábor** připravilo pro děti z mateřských a základních škol ve spolupráci s Centrem ekologické výchovy Ochrana fauny poznávací trasu s různými stanovišti a rozmanitým programem. Součástí oslav Dne Země ve Zdravém městě **Telč** byl také Den otevřených dveří v Záchrané stanici volně žijících zvířat. Návštěvníci se zde mimo jiné mohli naučit poznávat druhy ptáků podle jejich hlasu. Polabské Ekocentrum připravilo pro děti ve Zdravém městě **Poděbrady** ukázky vypouštění uzdravených a hendikepovaných zvířat zpět do přírody. Děti se při této příležitosti o zvířatech dozvěděly mnoho zajímavostí, stejně jako při akci „Hravě o hospodářských zvířatech“, kterou připravili studenti oboru agropodnikání ze SOŠ v Boučkově ulici. Beseda o zvířatech s názvem „Žijí s námi ve městě“ se konala ve Zdravém městě **Prostějov** 16. dubna v Kovárně Ekocentra Iris. Mgr. Tomáš Papež informoval účastníky besedy o tom, jaké druhy živočichů můžeme nalézt na zahradě, jak vypadá úkryt pro ježky nebo jak zajistit udržení populace živočichů v městském prostředí. Ve Zdravém městě **Lomnice nad Popelkou** probíhaly oslavy Dne Země pod heslem „Člověk a zvířata“ a zahrnovaly kreslířskou soutěž či prezentaci společnosti na ochranu dravých ptáků. Výstava výtvarných prací žáků škol na téma „Přátelství k Zemi“ proběhla v Kulturním domě ve Zdravém městě **Hlučín**. Během dubna zde rovněž na jednotlivých školách probíhala soutěž ve znalostech z biologie. V rámci oslav Dne Země ve Zdravém městě **Velké Meziříčí** byla v sobotu 26. dubna slavnostně otevřena nová naučná stezka v krajinářsky cenném Balinském údolí. Na stezce bylo instalováno sedm informačních panelů, ale již nyní se plánuje jejich rozšíření. Poznávací výlety tvořily důležitou součást programu kampaně Den Země ve Zdravém městě **Štětí**. Připraven byl cyklovýlet do CHKO Kokořínsko, návštěva přírodního parku Dolní Poohří nebo návštěva Regionálního muzea v Mělníce, spojená s vyhotovením pracovních listů na téma ochrany přírody v CHKO Kokořínsko, změn v krajině a vlivu člověka na životní prostředí.

Studenti oboru agropodnikání SOŠ v Boučkově ulici připravili pro děti z mateřských škol v Poděbradech program s názvem „Hravě o hospodářských zvířatech“.

Databáze DOBRÁ PRAXE

Příklady dobré praxe z dalších oblastí naleznete
v Databázi DobráPraxe – <http://www.dobrapraxe.cz>.

STALO SE

V České republice se zastavila Karavana Evropy

Na Den Země 22. dubna se ve Zdravém městě Litoměřice uskutečnila konference u příležitosti třídní zastávky **projektu Karavana Evropy**, který se zabývá průmyslovými riziky ve velkých chemických podnicích a možnostmi, jak jim předcházet, k čemuž využívá tři základních principů: předběžné opatrnosti, prevence a participace.

Vznik projektu Karavana Evropy je spojen s katastrofickým výbuchem v chemické továrně Icmesa v italském městě Seveso v roce 1976. Karavana Evropy tak má za cíl na příkladu této události zvýšit povědomí o možných rizicích, které chemické provozy i dnes představují zejména mezi reprezentanty měst a širokou veřejností.

Z italského Sevesa se proto vydali jeho zástupci nejdříve do České republiky, kde se v rámci litoměřických oslav Dne Země uskutečnila nejen samotná konference, ale rovněž dva pracovní semináře a exkurze do místních chemických podniků. Z České republiky pak putovala Karavana do Litvy a v červnu zavítá do Bulharska. Celkem se do projektu prostřednictvím těchto tří zastávek zapojí všech 10 nových členských zemí EU a jejich poselství dorazí až do **Evropského parlamentu**. 10. července by mělo být v Sevesu slavnostně podepsáno společné memorandum všech aktérů projektu u příležitosti 32. výročí havárie, kterým se jeho signatáři připojují k myšlence šíření informací o této problematice ve svých zemích a městech a zároveň k přijímání konkrétních opatření s využitím výše zmíněných tří principů. Již na konferenci v Litoměřicích došlo ke společné dohodě starostů měst Litoměřice a Lovosice a generálního ředitele Lovochemie, že v rámci prevence uskuteční cvičení integrovaného záchranného systému a prověří tak připravenost nejen profesionálů, ale rovněž obyvatel žijících v potenciálně ohrožených lokalitách.

Na konferenci se setkali představitelé měst Lovosice a Litoměřice, zástupci společnosti Lovochemie a Glanzstoff, krajští a městští úředníci zabývající se danou problematikou, zástupkyně slovenského Regionálního environmentálního centra a zástupci integrovaného záchranného systému s iniciátory projektu z města Seveso.

Setkání společně pořádal město **Litoměřice**, italské město **Seveso** a **Národní síť Zdravých měst**.

Více informací o projektu a setkání v Litoměřicích naleznete na: <http://zdravemesto.litomerice.cz>.

O osobních zkušenostech s havárií v Sevesu se do Litoměřic přijel podělit také místostarosta města Marzio Marzorati.

KONTAKTY

NSZM ČR, Šrobárova 48, 100 42 Praha 10

T: +420 602 500 639 | E: info@nszm.cz | W: www.nszm.cz

Petr Švec, národní koordinátor Projektu Zdravé město WHO v ČR

(použité ilustrační fotografie pocházejí z archivů NSZM ČR a Zdravých měst, obcí a regionů ČR)

Materiál byl podpořen ze zdrojů Státního fondu životního prostředí ČR.